

РЕШЕНИЕ

№ 979

гр. Пловдив, 06.07.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ПЛОВДИВ, VIII СЪСТАВ, в публично заседание на дванадесети юни през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Екатерина Вл. Мандалиева

Членове: Недялка Д. Свиркова Петкова
Елена З. Калпачка

при участието на секретаря Елена П. Димова
като разглежда докладваното от Екатерина Вл. Мандалиева Въззивно гражданско дело № 20235300501162 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258, ал.1 от ГПК.

Съдът е сезиран с въззивна жалба депозирана от „Одانس травел“ ЕООД против Решение №391/19.12.2022г., постановено по гр.д.№ 772/2021, по описа на КРС, втори гр.с., **в частта с която** „ОДАНС ТРАВЕЛ“ ЕООД, ЕИК: 130543693 е осъдено да заплати на А. Е. Д., ЕГН: ***** и Л. В. Д., ЕГН: ***** на всеки от тях сумата по 3 471.60 лв. (три хиляди четиристотин седемдесет и един лева и шестдесет стотинки), която сума съставлява намаление на цената на организирано от ответника туристическо пътуване, за времето, през което е имало несъответствие на предоставените услуги с Договор за туристически пакет №17054/14.01.2020 г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на исковата молба –19.05.2021 г., до окончателното ѝ изплащане. С постановеният съдебен акт в полза на А. Е. Д., ЕГН: ***** и Л. В. Д., ЕГН: *****, са присъдени деловодни разноски по компенсация в размер на 259.66 лв., а на адвокат Л. В. Д. адвокатско възнаграждение за осъществено в полза на ищеца А. Е. Д., ЕГН: ***** безплатно процесуално представителство пред първата инстанция, в размер на 348.29 лева определено от съда по реда на чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата. Жалбоподателят обжалва изцяло решението с мотиви, че същото е неправилно, постановено в противоречие на материалния закон. Развива доводи, че съдът не е посочил в какво се изразява приетото от него несъответствие / неизпълнение или неточно изпълнение по смисъла на §1, т.68е от ДР на ЗТ. Счита, че този въпрос е от значение не само за

доказване на съответния състав от нормата, но и за евентуалното определяне на намалението в цената. Твърди се и че едва с решението съдът е посочил, че се касае за иск с правно основание чл.91 ал.1 Закона за туризма, като в мотивите е приел, че е налице хипотезата на чл.90, ал.7 от ЗТ. В същото време в изложението на исковата молба липсва посочване на факти, обосноваващи хипотезата на ал. 7. В доклада по делото също не е посочено, че се твърди осъществяване на хипотезата на чл.90, ал.7 от ЗТ, респ. не е разпределяна доказателствена тежест. Неправилно били определени и обстоятелствата, от които произтичат претендираните права и възражения. Поддържа, че правилото на чл.90, ал.7 от ЗТ предвижда твърдение и доказване за неизпълнение на значителна част от туристическите услуги. В случая пакетът на ищците е включвал 3 нощувки в Ушуая и 9 нощувки в Буенос Айрес, Игуасу и Рио де Жанейро. При използвани 6 нощувки, счита че не става ясно защо се приема, че е налице неизпълнение на значителна част от договорените услуги. Сочи и че остатъкът от договорения пакет не е осъществен, поради настъпилата извънредна епидемиологична обстановка. Поддържа, че в случая следва да намери приложение нормата на чл.91, ал.3, т.3 от ЗТ поради факта, че липсата на съответствие се дължи на непреодолими и извънредни обстоятелства. Счита, че нормата на чл.90, ал.11 от ЗТ е неприложима когато изпълнението не може да продължи поради непреодолими и извънредни обстоятелства. Отделно от това сочи, че изводът на съда за приложение на сочената норма е неправилен, т.к. тя има действие само, ако договорът не е прекратен. В случая обаче това не е така. Изпълнението е било прекратено на 16.03.2020г, поради обявената пандемия. Поддържа, че след като операторът не може да отстрани несъответствието между предлаганите услуги и договореното по обективни причини, то е без значение дали несъответствието е значително или не. Сочи, че непреодолимата сила не води до неизпълнение или неточно изпълнение, а до обективна невъзможност за изпълнение – чл.81 от ЗЗД. В тези случаи не може да се търси виновно неизпълнение или неточно изпълнение. Счита, че съдът неправилно е подходил при намалението на цената, като не е взел предвид всички обстоятелства по случая, както и че е определил намалението като е взел пропорционалното неизпълнение на програмата. Не е съобразил, обаче, че изпълнението на част от услугите е станало правно невъзможно, поради наложените в страната ограничения. В този смисъл счита, че трябва да се отчете причината за неизпълнението и липсата на вина, както и възможността той да си възстанови средствата. Счита, че дължимата сума е 450лв. на човек, т.к. именно в този размер са му възстановени сумите, които е платил на местните доставчици на услуги.

Моли за отмяна на обжалваното решение и постановяване на ново, с което се отхвърли предявения иск. Претендират се разноски.

Въззиваемите страни А. Е. Д., ЕГН: ***** и Л. В. Д., ЕГН: ***** не са подали отговор на въззивната жалба.

Съдът е сезиран и с насрещна въззивна жалба депозирана от А. Е. Д., ЕГН: ***** и Л. В. Д., ЕГН: ***** против Решение №391/19.12.2022г., постановено по гр.д.№ 772/2021, по описа на КРС, втори гр.с., **в частта с която са** отхвърлени

претенциите им за разликата над 3 471.60 лева до пълния предявен размер от 4 330 лева за всеки от тях (левава равностойност на 2115 евро). Решението в тази част се обжалва като неправилно и незаконосъобразно по съображения подробно изложени в жалбата. Посочва се, че заявеният размер на всеки от исковете е 4 136.58лв, след допуснатата поправка на техническа грешка в с.з. на 18.11.2021г., но съдът не е отчел това обстоятелство в диспозитива на акта си посочвайки сумата от 4 330лв. Иска се отмяна на първоинстанционния акт в обжалваната част, като вместо това съдът уважи изцяло предявените искове. Претендират се разноски. Прави се възражение за прекомерност на претендирания адвокатски хонорар на другата страна.

В срок е постъпил отговор на насрещната въззивна жалба от „Оданс травел“ ЕООД, със становище за нейната неоснователност по съображения подробно изложени в същия. Иска се потвърждаване на първоинстанционния акт в обжалваната част, като правилен и законосъобразен, а насрещната жалба като неоснователна да се остави без уважение..

ПЛОВДИВСКИЯТ ОКРЪЖЕН СЪД след преценка на събраните по делото доказателства, допустимостта и основателността на жалбата, намира за установено следното:

Въззивната жалба и насрещната въззивна жалба са подадени в срок, от страни имащи право да обжалват и срещу подлежащ на съдебен контрол акт, поради което се явяват процесуално допустими и като такива следва да бъдат разгледани по същество.

При извършената служебна проверка на решението съобразно правомощията си по чл.269, изр. първо от ГПК съдът намира, че същото е валидно и допустимо.

Предвид горното и съгласно разпоредбата на чл.269, изр.2 от ГПК следва да бъде проверена правилността му по изложените във въззивната жалба и насрещната жалба доводи и при извършена служебна проверка за допуснати нарушения на императивни материалноправни норми, като въззивната инстанция се произнесе по правния спор между страните.

По отношение на правилността на решението, с оглед наведените оплаквания, съдът намира следното:

За да постанови обжалваното решение първоинстанционният съд е приел, че по делото се доказва между страните да е възникнало облигационно правоотношение по договор за предоставяне на туристически услуги, че е започнало изпълнение на договора, като поради обявяване на световна пандемия COVID 19 е преустановено изпълнението на договора и е прекъсната екскурзията на ищите, като туроператорът е организирал връщането им в България. С оглед на тази фактическа обстановка е приел, че приложение следва на намери нормата на чл.91 от ЗТ и туристите имат право на намаление на цената с оглед времето, през което е имало несъответствие с уговореното. Приел е и че не е възможно да се определи стойността на неползваните услуги, при което е счел, че доколкото искът се доказва по основание, размерът следва да се определи от съда, при съпоставяне на времето на изпълнение с времето на неизпълнение. Използвайки това съотношение по

отношение на общата цена на услугата, е определил с колко същата следва да се намали и е присъдил процесните суми.

Пред настоящата инстанция страните не спорят по установените от първоинстанционния съд факти, свързани в възникване и изпълнение на договорните отношения между тях. Отнесенят пред настоящата инстанция спор е правен и касае въпросите дължи ли се намаление на цената, предвид факта, че неизпълнението на договора е резултат от обявяването на световна пандемия и респективно какъв е дължимият размер на намалената цена на услугата.

Правната регламентация на този иск е основана в нормата на чл.91, ал.1 от Закона за туризма, а именно право на пътуващия да получи подходящо намаление на цената за времето, през което е имало несъответствие на предоставените услуги с договора за туристическия пакет, освен ако туроператорът докаже, че липсата на съответствие се дължи на пътуващия. Отделно от това намаление в цената, съгл. ал. 2, пътуващия има право на обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, претърпени в резултат на това несъответствие. Регламентирани са и хипотезите на дължимост, респ. освобождаване от отговорност за вреди. Следователно законодателят е предвидил различни права на пътуващия, като от една страна той има право във всички случаи на несъответствие да получи намаление на заплатената цена на туристическия пакет, с изключение на случаите на негово виновно поведение, а от друга страна – да претендира и обезщетения за вреди в определени случаи.

Процесният иск е само за намаление на цената на заплатения туристически пакет, поради неизпълнение на договорената туристическа програма в пълния ѝ обем. В елементите на хипотезиса на правната норма не е предвидено като условие за упражняване на това право, изследването на причините за несъответствието, респ. дали то се дължи на обективни причини или е по вина на туроператора. Не е предвидено и да се изследва дали туроператорът е получил връщане на цената от своите партньори, с които е договарял за изпълнение на туристическата програма или не. Поради това оплакванията във въззивната жалба, касаещи твърденията, че изпълнението на процесните два договора за туристически програми е прекратено по обективни причини – обявяване на световна пандемия, както и че местните партньорски фирми не са възстановили в пълен обем заплатеното, нямат никакво отношение към предявените искове. В същата насока е и даденото разрешение на спорния въпрос в Решение по дело С-396/21, СЕС, в което изрично е проведено разграничение между правото да се иска намаление на цената в случаи на несъответствие и хипотезите на претенциите на обезщетения за вреди, според Директива 2015/2302, касаеща правата на пътуващите /§31 от решението/. В същото решение СЕС е постановил, че пътуващият има право на намаление на цената в случаите на липса на съответствие на туристическите услуги, когато това се дължи на ограничения, наложени в мястото на неговата дестинация с оглед борбата срещу разпространението на инфекциозно заболяване, като това намаление трябва да се преценява с оглед включените в туристическия пакет услуги и да отговаря на стойността на услугите, във връзка с които е била установена липсата на съответствие. При

така посочената нормативна рамка и тълкуване, следва да се приеме, че в настоящия случай се дължи намаление на цената, заплатена от двамата ищци за туристическа програма, която е била прекратена поради обявяване на извънредни мерки за борба с COVID 19 в мястото на пребиваването им.

Както вече бе отбелязано, безспорно е сключването на договор за туристически услуги между страните, започване на изпълнение на туристическата програма и преждевременното ѝ прекратяване поради обявяване на пандемия, т.е. пълно неизпълнение на договореното за определен период от време – 15.03.2020г. до 22.03.2020г. Следователно ишците, като страни по договора за туристически услуги имат право на намаление на заплатената от тях цена, съгл. чл.91 от ЗН, като това намаление следва да е подходящо. Съгласно разясненията на СЕС това намаление трябва да съответства на стойността на неползваните услуги. Ето защо, съдът намира така предявените искове за доказани по основание.

Досежно размера им е необходимо да се установи стойността на неползваните услуги. В тази връзка е налице основно оплакване в насрещната жалба. От договора за туристически пакет, се установява, че ишците са заплатили, всеки от тях, сумата от по 4 323 евро за екскурзия до Бразилия, Аржентина, водопадите Игуасу, Уругвай и Парагвай за периода 08.03.20г.-22.03.20г./ договор за туристически пакет №***г./, като са включени и допълнителни екскурзии – Танго шоу с вечеря вечер общо 230 евро, екскурзия до ранчо Санта Сузана – 266 евро, Самба шоу – 230 евро. Така общата цена на договореното е 9 372 евро или 18 330лв. Според предварителната полетна информация са осъществени следните полети – 08-09.03.20г. – София – Ушуая; 12.03.20г.-Ушуая-Буенос Айрес. Следващите полети не са осъществени, като при организираното спешно прибиране до България на 16.03.20г. Буенос Айрес-София, през Франкфурт, премаршрутирането било за сметка на туроператора. Следователно при определяне на намалението следва да се отчетат осъществените полети, включително последния, без премаршрутирането. На следващо място трябва да се отчетат осъществените екскурзии по допълнителната програма, извън туристическия пакет – осъществени са танго вечерта и посещение на ранчото. Не е осъществено посещението на самба шоуто, което е на стойност 115 евро на човек. По отношение на настаняванията е необходимо да се установят стойността на съответните нощувки с изхранване, както и сухопътните трансфери. За установяване на всички тези данни за цени е допусната и приета ССЕ с в.л. инж. Р. М.. Въпреки оспорванията от страна на ишците, те не са поискали събиране на други доказателства, поради което тази експертиза остава единственото доказателство относно стойностите на отделните туристически услуги, което не е опровергано по никакъв начин. Експертът, въпреки справките по счетоводството на дружеството туроператор, които са и посочени в заключението, не успява да даде отговор относно стойността на всички ползвани услуги. Установил е единствено стойността на самолетния трансфер София – Буенос Айрес –бизнес класа / според заявеното в пакета/ – 2 x 2980лв.- 5960лв.; Буенос Айрес-Ушуая / двупосочен/ – 2 x 358лв.-715лв.; 3 нощувки в Ушуая – 2 x 230евро- 460 евро -900лв.; трансфер в Ушуая -

- 2 x 197лв.- 394лв.; посещение в национален парк Ушуая – 2 x 420 евро- 840 евро- 1642лв. или общо до завръщането в Буенос Айрес – 9611лв. общо за двамата ищци. В тази сума не е включена печалбата на туроператора за организиране на екскурзията. Експертизата не се ангажира с остойностяване на туристическите услуги ползвани след датата на реалното им изпълнение – 15.03.2020г. Посочени са стойности на нощувки и платени екскурзии, трансфери и екскурзоводско обслужване към местни агенции, но се подчертава, че тези суми не съставляват реалната стойност на туристическия пакет по вече посочените причини.

При това положение, съдът намира, че за да се доближи максимално до реалната стойност на неползваните туристически услуги от двамата ищци, следва от общо заплатената от тях сума, да се извадят доказаните като ползвани суми за периода 08.03.2020-11.03.2020г., а остатъкът да се разпреди пропорционално между дните на предоставяне на туристическа услуга и дните на несъответствие. Така от общо заплатената от двамата сума следва да се извади сумата от 9 611лв. за допълнително договорения тур от 08-11.03.2020г., включваща и самолетните билети за отиване, като и сумата за двете проведени допълнителни мероприятия – танго шоу и екскурзия до ранчото – общо 496 евро или 970лв.. Така от общо заплатените сума от 18 330лв. следва да се извади сумата от 10 581лв. /9611+970лв./. Остатъкът от 7 749лв. трябва да се разпреди между дните на ползвани туристически услуги от времето на започване на основния пакет – 12.03 - 14.03. и дните на неползвани туристически услуги – 15.03-21.03. , т.е. в съотношение 3 към 7. Този начин на определяне на дължимото намаление на цената се избира от съда, доколкото не е възможно и посредством специалните знания на експерта, изготвил ССЕ по делото, да се определи реалната стойност на неползваните туристически услуги.

Съгласно чл.162 от ГПК съдът има право на преценка в случаите, в които искът е доказан по основание / както в настоящия случай/, но размерът не може да бъде установен със сигурност. В случая това не може да бъде сторено дори с помощта на вещо лице. Този начин на разпределение, според съда, максимално се доближава до реалната стойност на туристическите услуги, макар и да е ясно, че не е съвсем точен. Ето защо следва да се приеме, че за трите дни ползвани туристически услуги /12-14.03., които са извън първоначалния период, за който стойностите са установени/ се полагат общо 2 325лв., а за седем дни/15-21.03/, в които не е осъществена туристическата програма се полагат общо 5 424лв. Така за всеки от ищите се полага намаление в цената на уговорения туристически пакет от 2 712лв. За тези суми следва да бъдат уважени предявените искове.

Първоинстанционното решение е правилно в своите правни изводи, но в него е избран погрешен подход на определяне на дължимото намаление в цената – на цялата екскурзия, без да се отчете, че за част от нея е възможно да се приспаднат ползваните туристически услуги, които са установени по размер. Ето защо в частта, в която исковете са уважени над установения размер до присъдения от 3 471,60лв. решението като неправилно следва да бъде отменено.

В останалата обжалвана част, решението като правилно и законосъобразно, следва да бъде потвърдено.

Направеното оплакване във насрещната жалба, че заявеният размер на всеки от исковите е 4 136.58лв, след допусната поправка на техническа грешка в с.з. на 18.11.2021г., но първоинстанционният съд не е отчетел това обстоятелство в диспозитива на акта си посочвайки сумата от 4 330лв.,би могло да бъде отстранено единствено по реда на чл.247 ГПК, за което е компетентен първоинстанционния съд, но надлежно искане в тази насока не е формулирано.

По разноските:

Жалбоподателят има право на разноски съобразно уважената част от жалбата, а именно сумата от 554.34 лв. общо, разноски за въззивното производство, включващи адвокатско възнаграждение и платена ДТ, определени по съразмерност между обжалваната и уважената част, и с оглед отхвърлената част на насрещната жалба.. Възражението за прекомерност на адвокатското възнаграждение на жалбоподателите по насрещната жалба, съдът намира за неоснователно, с оглед фактическата и правна сложност на делото.

На осн. чл.38 от ЗА на адв. Л. Д. следва да бъде присъдена сумата от 343.34лв., определена по съразмерност на отхвърлената част от жалбата и отхвърлената насрещна жалба, за осъществуно процесуално представителство на А. Е. Д. във въззивното производство.

Следва да бъдат коригирани и присъдените разноските в първоинстанционното решение, съобразно уважената част от иска.

В полза на А. Е. Д. и Л. В. Д. са присъдени общо 259.66лв. разноски, като същите следва да бъдат редуцирани до 216.38лв.. В полза на адв. Д. са присъдени 348.29лв., като тази сума следва да бъде редуцирана до 290.24лв.

С оглед на изложеното съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение №391/19.12.2022г., постановено по гр.д.№ 772/2021, по описа на КРС, втори гр.с., *в частта с която* „ОДАНС ТРАВЕЛ“ ЕООД, ЕИК: 130543693 е осъдено да заплати на А. Е. Д., ЕГН: ***** и Л. В. Д., ЕГН: ***** на всеки от тях сумата **над 2 712лв./ две хиляди седемстотин и дванадесет лева / до присъдените по 3 471,60лв. / три хиляди, четиристотин седемдесет и един лева, и шестдесет стотинки/**, представляваща намаление на цената за времето, през което е имало несъответствие на предоставените услуги с договор за туристическия пакет № 170054 от 14.01.2020 г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на исковата молба – 19.05.2021 г. до окончателното ѝ изплащане, ведно с разноски **над общо 216.38лв** до присъдените 259.66лв., както и в частта, в която „Оданс травел“ ЕООД, ЕИК 130543693, е осъдено да заплати на адв. Л. В. Д., от Софийска адвокатска колегия, с личен № ***, адвокатско възнаграждение **над 290.24лв** до присъденото такова от 348.29лв., определено на осн. чл.38 от ЗА, за осъществена безплатна правна помощ на ищеца А. Е. Д., в

първоинстанционното производство,

като вместо това ПОСТАНОВЯВА :

ОТХВЪРЛЯ предявения от А. Е. Д., ЕГН: ***** и Л. В. Д., ЕГН: ***** против „Оданс травел“ ЕООД, ЕИК 130543693, иск за осъждане на дружеството да заплати на всеки от тях осн. чл. 91, ал.1 от ЗТ, **сумата над 2 712лв./ две хиляди седемстотин и дванадесет лева/ до присъдените по 3 471,60лв./ три хиляди, четиристотин седемдесет и един лева, и шестдесет стотинки/**, представляваща намаление на цената за времето, през което е имало несъответствие на предоставените услуги с договор за туристическия пакет № 170054 от 14.01.2020 г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на исковата молба – 19.05.2021 г. до окончателното ѝ изплащане.

ПОВЪРЖДАВА Решение №391/19.12.2022г., постановено по гр.д.№ 772/2021, по описа на КРС, втори гр.с. КРС, **в останалата обжалвана част.**

ОСЪЖДА „Оданс травел“ ЕООД, ЕИК 130543693 да заплати на адв. Л. В. Д., от Софийска адвокатска колегия, с личен № ***, адвокатско възнаграждение от **343.34лв.**, определено на осн. чл.38 от ЗА, за осъществена безплатна правна помощ на А. Е. Д. във въззивното производство.

ОСЪЖДА А. Е. Д., ЕГН: ***** и Л. В. Д., ЕГН: ***** да заплатят на „Оданс травел“ ЕООД, ЕИК 130543693, сумата от **554.34лв** общо, разноски за въззивното производство.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____